

CASTOR

Nieuwsbrief van de Beverwerkgroep Nederland - VZZ

No. 5; zomer '99

CASTOR is het officiële nieuwsorgaan van de Beverwerkgroep Nederland - VZZ.

Redactie: Berto de Waal en Teun Baarspul. Redactieadres: C. van Maasdijkstraat 14, 3555 VN Utrecht

Herintroductie van de bever in België

In 1998 is men in Wallonië langs de Maas begonnen met het herintroduceren van de bever. Helaas werkt men met de Franse slag en worden de IUCN-richtlijnen voor het herintroduceren van dieren niet gevolgd. Een belangrijke IUCN-richtlijn is dat bij een herintroductie dieren worden gebruikt waarvan verwacht mag worden dat zij genetisch zo nauw mogelijk verwant zijn aan de ter plaatse uitgestorven populatie.

Mogelijk kwam in het Belgische stroomgebied van de Maas oorspronkelijk een populatie voor die genetische overeenkomsten vertoonde met de uit Oost-Duitsland afkomstige geografische vorm/ondersoort 'Elbebever' (*Castor fiber albicus*) (welke in de Biesbosch en Gelderse Poort is uitgezet) en/of de uit Zuid-Frankrijk afkomstige geografische vorm/ondersoort 'Rhônebever' (*C. f. galliae*).

Gezien de keuze van de Elbebever bij de herintroductie in het Nederlandse stroomgebied van de Maas, leek het logisch om ook in het Belgische stroomgebied van de Maas Elbebevers te herintroduceren. Aanvankelijk werd dit ook gedaan door in oktober 1998 vier Elbebevers uit te zetten. Helaas vervolgde men de herintroductie in december 1998 met 19 bevers uit Beieren, in maart 1999 gevolgd door nog eens elf uit Beieren afkomstige bevers. Deze 'Beierse bevers' zijn afstammelingen van bevers van een herintroductie waarbij dieren gebruikt zijn die oorspronkelijk afkomstig zijn uit Rusland (*C. f. osteuropaeus*), Wit-Rusland en Litouwen (*C. f. belarusicus*), Noorwegen (*C. f. fiber*) en Zuid-Frankrijk. Daarmee zijn in België alle in Europa van oorsprong voorkomende geografische vormen/ondersoorten samengevoegd.

Inmiddels is de eerste 'Belgische bever' waarschijnlijk al in Nederland signaleerd. Op 17 februari en 19 april 1999 werd door medewerkers van de Dierenambulance Zuidwest Limburg een bever waargenomen in de Maas ten zuiden van Maastricht. Eventueel kan dit dier afkomstig zijn van de populatie in de Eifel (zie eerdere nieuwsbrieven). Voor een bever is het echter eenvoudiger om zich vanuit België met de Maas af te laten zakken dan vanaf Roermond de Maas tegen de stroom in naar Maastricht te zwemmen. Twee waarnemingen verder stroomafwaarts langs de Maas (zie het stukje van Wouter Jansen in deze nieuwsbrief), kunnen zowel betrekking hebben op één of meerdere 'Eifelbevers'

als op 'Belgische bevers'.

Overigens zijn de 'Eifelbevers' ook enigszins vreemde genetische eenden in de West-Europese bijt, aangezien het om afstammelingen gaat van bevers die oorspronkelijk afkomstig zijn uit Rusland, Wit-Rusland en Litouwen.

Hoe ernstig is het nu dat in de toekomst de populaties in de Eifel, Belgische Maas en Biesbosch zich gaan vermengen? Voor de rol van de bever in het ecosysteem zal het waarschijnlijk weinig uitmaken, de ene bever lijkt gelijk te zijn aan de andere bever. De IUCN-richtlijnen zijn er echter niet voor niets en dienen er onder andere voor om biodiversiteit te waarborgen. Uiteraard komt van nature bij uitbreidende populaties een deel van de verschillende geografische vormen/ondersoorten ook met elkaar in contact, maar dit gebeurt op een geheel andere schaal dan binnenkort het geval zal zijn. De genetische invloed van de Oost-Europese bevers op de Elbebevers zal bijvoorbeeld van nature naar het westen langzamerhand afnemen, waardoor genetische gradiënten ontstaan. Hetzelfde geldt waarschijnlijk voor de andere contactzones van de verschillende zich uitbreidende beverpopulaties. Door bevers van verschillende windrichtingen bij elkaar te plaatsen en zich te laten vermengen ontstaan echter geen of nauwelijks gradiënten en wordt de Europese beverpopulatie genetisch steeds gelijkvormiger, waardoor de genetische diversiteit binnen de soort afneemt.

Zijn er dan geen pluspunten verbonden aan een vermenging van geografische vormen/ondersoorten? De vijf populaties die in de eerste helft van de 20-ste eeuw nog in Europa voorkwamen, waren over het algemeen vrij klein. Daarmee is de genetische basis van deze kleine populaties smal en mogelijk gevoelig voor inteelt. Een samenvoeging van verschillende geografische vormen/ondersoorten verbreedt deze smalle genetische basis en kan inteelt voorkomen. In de verschillende Europese beverpopulaties zijn echter geen aanwijzingen dat er sprake is van inteelt en een vermenging op de huidige schaal lijkt dan ook uitermate voorbarig te zijn.

Als laatste argument om voorzichtig te zijn zij erop gewezen dat het vermengen van geografische vormen/ondersoorten in principe zeer gemakkelijk verloopt. Het ontmengen is echter onmogelijk. Een zwaarwegend punt in deze problematiek.

Vilmar Dijkstra

Bevers verongelukken in de Biesbosch
Slechts zelden wordt er in de Biesbosch een bever gevonden die in het verkeer (weg of water) is verongelukt. In de maand mei vielen echter meerdere slachtoffers te betreuren.

Op 22 mei kwam bij Staatsbosbeheer een telefoontje binnen dat in de Oostwaard een dode bever op de Bakkerskilweg lag. Albin en Vilmar waren toevallig in de Biesbosch en gingen erop af. Bij aankomst bleek het om een volwassen mannelijk dier te gaan (penisbotje gevoeld, wat later bij de sectie op het IBN-DLO werd bevestigd). Het was overreden terwijl het de weg overstak om bij een uitgewaaide kroon van een populier te komen. De plek van overrijden ligt midden tussen de twee aanwezige burchten in, op ca. 150 m. afstand. Daarmee mag aangenomen worden dat het om het dominante mannetje van desbetreffend territorium ging.

De tweede verongelukte bever werd door Staatsbosbeheer gevonden op 2 juni in het centrale deel van de Biesbosch. Het dier bleek al ruim een week dood te zijn (ogen verdwenen, haren laten los en aardig wat maden). De verwondingen waren dusdanig dat al snel duidelijk werd dat het dier door een motorboot was overvaren. Er zaten flinke snijwonden in de staart en tussen de staart en de linkerachterpoot. De linkerachterpoot was ter hoogte van het kniegewricht geheel afgerukt waarbij ook de buikwand werd geopend.

Het betrof helaas een zwanger vrouwtje aangezien een nagenoeg voldragen embryo half uit de buikwand stak. Bij de sectie op het IBN-DLO werd een tweede embryo aangetroffen. Daarnaast werden in de baarmoeder duidelijke sporen aangetroffen van een derde embryo dat blijkbaar door de schroef van de motorboot naar buiten is getrokken.

In een kort tijdsbestek zijn hiermee voor de Biesboschpopulatie vijf bevers weggefallen, waaronder twee voor de Biesboschpopulatie waardevolle territoriumhouders.

Vilmar Dijkstra

Even voorstellen: nieuw contactpersoon Midden Limburg

Midden Limburg heeft een nieuwe contactpersoon: Wouter Jansen uit Roermond. Hier stelt hij zich voor.

Mijn naam is Wouter Jansen, ben 36 jaar en ik woon in Roermond. Ik heb een natuurtuin met een vijver en een moestuin. Ik ben werkzaam bij de stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg. Mijn werk bestaat onder meer uit het inventariseren van kleine landschapselementen bij gemeentes.

In mijn vrije tijd houd ik mij intensief bezig met flora, herpetologie, zoogdieren en sprinkhanen. Daarnaast organiseer ik ook beheerswerkzaamheden in de 'Driestruik', een bos- en heideterrein van 20 ha. groot. Op het gebied van zoogdieren ben ik breed

georiënteerd. Muizen vangen met life-traps, dassenburchten bezoeken, nesten van de hazelmuis zoeken, knaagsporen en prenten lezen alsook het detecteren van vleermuizen zijn bijna dagelijkse bezigheden. Volgende keer een verslag over knaagsporen langs de Swalm!

Mijn adres is: Wilhelminalaan 85, 6042 EM Roermond, tel: 0475 - 326789.

FIBERTJES

Fibertjes is de korte mededelingenrubriek van CAS-TOR.

Ledenbijeenkomst

De ledenbijeenkomst die in februari (alweer enige tijd geleden) is gehouden, was wederom een succes. Het aantal leden dat dergelijke bijeenkomsten bezoekt neemt toe, wat natuurlijk de gezelligheid ten goede komt. Het natuurpark had naast een duidelijke diapresentatie een voortreffelijke lunch verzorgd. Er is genoten van de omgeving van het natuurpark Lelystad en natuurlijk van de dieren die daar voorkomen. Naast de vele sporen van de bevers die in het park voorkomen, konden de otters zich verheugen op een warme belangstelling.

We hopen de volgende keer wederom op een dergelijke belangstelling van de leden.

Bever zit in de put

De 22ste mei was een druk beverdage, want terwijl Albin en Vilmar zich bezighielden met de doodgreden bever, kreeg boswachter Dirk Fey weer een telefoontje. Langs de Amer bij Keizersveer bleek zich een bever in een droogstaande put van de politiehondentraining op te houden. Dirk ging erop af en zag in een put van vijf bij vijf meter en anderhalve meter diep een ongeveer twee-jarige bever zitten, die er niet meer uit kon. De bever zat waarschijnlijk al enkele dagen letterlijk en figuurlijk in de put, aangezien alle aanwezige vegetatie (met name brandnetels) was opgegeten. De bever is met een net gevangen, waarna het in de Amer is losgelaten.

Vilmar Dijkstra

Kortingen!!

Leden die hun materialen voor camping en buitensport kopen bij Beversport in Arnhem kunnen rekenen op een korting van maar liefst 10%! Beversport sponsort al sinds de uitzetting van de bever in Nederland het beverproject.

De AgelbA alleen voor leden die in de regio Arnhem wonen en op de lijst bij Beversport staan (wordt eens per jaar aangevuld).